

A 1919/PRE

Tekijä Keskiryhmä
Käsittelijä Puheenjohtajisto

Jäsen ehdotus

Pohjoismaiden neuvoston organisaation sopeuttamisesta uuteen turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen

Ehdotus

Keskiryhmä ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto päättää

että se tekee yhteistyössä jäsenmaiden parlamenttien kanssa organisaatioonsa ja toimintaansa sellaisia muutoksia, jotka uudessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa edistävät läpinäkyvämpää mutta samalla tehokkaampaa yhteispohjoismaista päätöksentekoa ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa.

Taustaa

Venäjän kansainvälisen oikeuden vastainen hyökkäys Ukrainaan on tehnyt Euroopan tilanteesta epävarmemman kuin koskaan sitten toisen maailmansodan. Miljoonat ihmiset ovat paenneet kotoaan, tuhannet ovat menettäneet henkensä ja kokonaisia kaupunkeja on tuhottu maan tasalle. Demokraattinen Eurooppa, kuten EU ja Pohjoismaat, on pitänyt yhtä sodan aikana. Olemme tukeneet Ukrainaa ja ukrainalaisia eri tavoin. Olemme antaneet taloudellista tukea, tarvikkeita ja lääkkeitä, mutta myös aseita.

Yksi seuraus Venäjän erittäin aggressiivisesta sodankäynnistä on ollut Suomen ja Ruotsin päätös hakea puolustusliitto Naton jäsenyyttä. Lisäksi Tanska on päättänyt luopua EU:n puolustusyhteistyötä koskevasta varaumasta. Nämä ovat luonnollisesti suuria muutoksia maille itselleen, mutta muutokset ovat tärkeitä myös pohjoismaisesta näkökulmasta.

Ruotsin ja Suomen Nato-jäsenyyden myötä kaikki Pohjoismaat ovat Naton jäseniä. Tämä tarjoaa meille mahdollisuuden toimia – mahdollisuuden tilannekuvan suunnitteluun ja luomiseen – yhdessä aivan toisella tavoin kuin aikaisemmin. Sotilaallista yhteistyötä vahvistetaan, minkä lisäksi luodaan uudet puitteet kokonaisturvallisuuden ja varautumisen parissa tehtävälle yhteistyölle. Meillä on myös opittavaa koronapandemiasta, josta olemme vihdoin päässeet eroon.

2000-luvulla on useissa yhteyksissä keskusteltu turvallisuuspolitiikan merkityksen vahvistamisesta sekä Pohjoismaiden neuvostossa että Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Ns. Stoltenbergin raportin ja vuonna 2009 muodostetun Nordefcon jälkeen

käytiin keskusteluja pohjoismaisen hallitusyhteistyön virallistamisesta ulko- ja puolustuspolitiikan alalla. Viime aikoina samoja keskusteluja on käyty siviilivalmiudesta ja turvallisuudesta ns. Enestamin raportin suositusten pohjalta.

Pohjoismaiden neuvoston osalta on käsitelty ainakin kahdesti erillisen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisten asioiden valiokunnan perustamista sen jälkeen, kun Venäjä valtasi Krimin niemimaan vuonna 2014. Vuodesta 2013 alkaen Pohjoismaiden neuvosto on järjestänyt vuosittain hallitusten ja parlamenttien välisen pyöreän pöydän keskustelun turvallisuudesta ja puolustuksesta. Näiden keskustelujen ei kuitenkaan katsota täyttävän tarvetta käydä läpinäkyvämpää, parlamentaarista keskustelua Pohjoismaissa yhteisestä turvallisuudesta tilanteessa, jossa yhteisestä tilannekuvasta on tullut tärkeä yhteistoiminnan kannalta.

Puolustus, varautuminen ja turvallisuus eivät alun perin kuulu Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston asialistalle. Ne pystyvät toimimaan kylmän sodan aikana ainoastaan sillä ehdolla, että jättivät puuttumatta sotaa ja rauhaa koskeviin asioihin. 2020-luvulla olemme kokeneet paitsi maailmanlaajuisen pandemian myös Euroopan maaperällä käytävän sodan. Tällaisten suurten muutosten takia Pohjoismaiden neuvoston on syytä tarkastella omia työmenetelmiään ja organisaatioitaan suurimman mahdollisen vaikutuksen ja ajankohtaisuuden aikaansaamiseksi. Tämä työ on tehtävä tiiviissä yhteistyössä Pohjoismaiden neuvoston jäsenmaiden parlamenttien kesken.

Pohjolassa 1. kesäkuuta 2022

Anders Adlercreutz (r.)

Anders Eriksson (ÅF)

Annika Hirvonen (MP)

Arman Teimouri (L)

Bertel Haarder (V)

Edmund Joensen (V)

Guðmundur Ingi Kristinsson (Flf)

Hafþís Hrönn Hafsteinsdóttir (Flf)

Hanna Katrín Friðriksson (Vr)

Heli Järvinen (vihr.)

Jaspur Langgaard (sb)

Jouni Ovaska (kesk.)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Linda Modig (C)

Magnus Ek (C)

Mikko Kinnunen (kesk.)

Mikko Kärnä (kesk.)

Ola Elvestuen (V)

Outi Alanko-Kahiluoto (vihr.)

Rasmus Ling (MP)

Simon Holmström (HI)

Stinus Lindgreen